

Arad **Kintzler Zoltán** Andrassy tér 20.

Chronometer műórák és ékszerész.

Ajánlja kitünően szabályozott óráit és a mostani izlésnek megfelelő ékszereit. A tőle kiadott tárgyakért írásbeli szavatosságot vállal.

Fotoemail munkákat fénykép után arany és ezüst foglalattal elvállal és készít.

Javítások azonnal és pontosan eszközöltetnek.

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVESZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: HONISCH L. ISTVÁN.

ARAD, 1903. FEBRUÁR HÓ 8.

III. ÉVFOLYAM 3. SZÁM. ==

== MEGJELENIK MINDEN

MÁSODIK VASÁRNAP. ==

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZÁM.

KIADÓHIVATAL: JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor.

Egyes száma 40 fil.

== ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KÖNYVNYOMDÁJA. ==

ALFÖLD

SZÉPIRODALMI, MŰVÉSZETI, TÁRSADALMI ÉS KRITIKAI KÉPES FOLYÓIRAT.

Felelős szerkesztő: HONISCH L. ISTVÁN.

SZERKESZTŐSÉG: SZABADSÁG-TÉR 16. SZ.

KIADÓHIVATAL: ARAD, JÓZSEF FŐHERCZEG-ÚT 22.

MEGJELENIK MINDEN MÁSODIK VASÁRNAP.

Előfizetési ára: Egy évre 10 kor. Egyes száma 40 fill.

AZ ARADI PÜSPÖKSÉG SORSA.

Arad, február 7.

Akármenyire is titkolóztak Hamsea ellenesei, mégis kitudódott, ki a Mangráék jelöltje. Szó sincs róla, igen körmönfont törekvéseik vannak. Az alattomoság feneketlensége szinte példátlan ezeknél a magyarfaló tulzóknaál. Tudják annak a módját, hogy hogyan kell elterelni a közönség figyelmét az olyan dolgokról, amelyekkel ártani akarnak a magyar szellemnek.

A közelmúltban az a hír járta be a magyar lapokat, hogy Mangra politikai téren fogja azt érvényesíteni, amit az egyház élén mint püspök kivihetett volna. Semmi szüksége sincs arra sem az erdélyi, sem a magyarországi román papságnak, hogy egy esetleges román nemzetiségi pártot jutassanak be a magyar képviselőházba. Amióta az államtól a román lelkészek megkapták a Congruát, semmi érdekük se kívánja azt, hogy izgatókat küldjenek a parlamentbe, akik csak árthatnak az őik ügyüknek. Hogyha pedig a román papoknak nem áll érdekükben, hogy a hívőkben szítsák az ellenszenvet a magyar faj ellen, akkor bizony az az oláh választó arra a képviselőjelöltre adja le a voksot, amelyikre a jegyző vagy a szolgabíró akarja.

Üres humbug és nevetséges fenyegetés az, hogy 23 kerületet szereznének a románok és az oláh nemzetiségi képviselők élére Mangra állana. No, már hogy is lehet ilyesmit még elképzelni is. Hiszen, ha már az egyházi méltóság elnyerésére elejtették Mangrát, hogy volna lehetséges az, hogy politikai téren a

magyar képviselőházban érvényesülni tudna az, aki az egész ország szemében nem más, mint egy véres száju agitátor: kinek lelki szemei előtt a nagy Románia eszméje lebeg már cse-csemőkora óta. Ki ne ismerné azokat a politikai stréber aspirációkat, amelyek véres szájjal hirdették, hogy: lesz még egy nagy Románia, amely a Fekete tengertől a Tiszáig, sőt még tovább is fog terjedni. Na már, ezek után, józan észszel hogyan lehet olyasmiről még beszélni is, hogy Mangra mint politikus a magyar parlamentben valamit ki tudjon vinni.

Az már inkább lehetséges, hogy a misztikus, a sötét háttérből jelöltképen előkandikáló agg Popea Miklós karánsebesi püspök mellé — ha sikerül megválasztani őt — Mangra fog kerülni, mint egy megdönthetetlen vikárius generális, aki aztán az agg püspök mellett kénye-kedve szerint cselekszik az egyházmegyével: annak sorsát úgy intézi, amint az ő magasröptü igényei azt megkívánják.

Hogy ez mind meg ne történhessék, Hamsea pártja mindent el fog követni. Különben is Hamsea, ez a köztiszteletben álló lelkipásztor, az egyedüli görög keleti főpap, aki a szó legnemesebb értelmében kvalifikálva van arra, hogy az aradi püspöki méltóságot elnyerje.

Alig hihető az a verzió, hogy Csorogár Romulus, az aradi szeminárium igazgatója vagy pedig Papp Ignác lenne Mangráék jelöltje. Hogy kétségbeesett harc van készülőben, az mindenesetre észlelhető a mélységes titkolózásról, melynek hátterében a megszakadt fényes karrier utvesztőjén rettenetes dühvel toporzékol az, akinek orra elől elütötték a főpásztori botot. És min-

den bizonynyal ő adja meg a direktívát arra, hogy Hamsea ellenjelöltje ki legyen?!

Az aradi görög keleti egyházmegyének a sorsa el fog dőlni február 12-én, amikor a püspöki méltóságot a józan gondolkozású románok olyan férfiúnak akarják megszerezni, akit a magyar társadalom is közvetlen rokonszenvvel és tisztelettel vesz körül és ez: Hamsea Ágoston, akinek megválasztása csak áldás lesz a mostoha sorsra jutott aradi görög keleti egyházmegyére. (Hli.)

HOL VAGY?

Déli korzó napsugaras
Tarka, szines, képében —
Nem látom a te alakod,
S mindhiába kerésem!
Hol vagy bájos lil'jomszál?
Mert a lelkem hozzád száll!

A bálakban, a színházban,
Zsúron s az esti korzón,
Mindhiába kerestelek —
Hol tündökölsz ragyogón? ...
Te, az estnek csillaga,
S a napnak fényugara!

Azért bolyong úgy a lelkem,
— Hogy felleljen tégedet.
Hol is lehetsz, hova tűntél,
Ugyan mi oka lehet?
— Hogy nem látlak lil'jomszál
Bűvös bájos napsugar.

Milyen szürke mindennapom:
Mert te vagy a hangulat.
Hogyha látlak veled jön meg
A sok édes gondolat —
És el fog az ígézet,
Mert ugyan más mi lehet?

Irtózom a rabbilincstől
— Mert csak fájdalmat iakaszt!
Vérző sebet üt a szíven,
Soh'sem adhat az vigaszt ...
Ha nem érzed lil'jom szál —
Hogy a lelkem hozzád száll?!

Liptófalvi István.

TEVESZTETT UTAKON.

Arad, február 7.

Csak nemrég is olvastam az „Alföld“-ben egy cikket Arad irodalmi életének, sivatásának, Arad irodalmi jövőjének reménytelenségéről. Lehet, hogy ez a cikk túlzott pesszimizmussal látta aradi írók sokadalmát, de akárhogy is van a dolog, a következők megcáfolták a sötét nézésű cikkírónak a kijelentéseit.

Ime, Aradon széles mederben indult meg az irodalmi emberek mozgalma, s meglepetve látjuk, hogy Aradon annyi íróember van, a mennyit a fővárosban is nehezen lehetne összetoborozni.

Mert 40—50 íróember a fővárosban is nehezen akad, hát még a vidéken. Igaz, hogyha a fővárosi újságírókat is beszámítjuk az irodalmi emberek közé, akkor kitelik az a szám, de ugyáltszik, nem lehet az újságírókat az irodalmi emberek közé számitani, legalább Aradon ezt mondták ki.

Mindazonáltal szép dolog volt mégis, hogy a mozgalom végre megindult. Hiszen az nem baj, ha a halhatatlanok közé olyan emberek is bejutottak itt Aradon, kiknek összes irodalmi tevékenysége az évvégi iskolai értesítők összeállításában merült ki. Ismételjük, hogy ez nem baj. Hiszen ezek a fiatal törekvők, ha eddig nem is mutattak be valami irodalmi értékű munkát, a jövőben talán csak fognak irodalmi téren is dolgozni.

Sokkal nagyobb baj az, hogy az *irodalmi szakosztály*, mely elnevezés alatt tömörültek Arad tollforgatói, tévesztett utakon indult meg.

Összetévesztette ugyanis, az irodalom nagy hátrányára, a szakirodalom és az irodalom közötti fogalomkülönbséget.

Ime ennek a fogalomzavarnak a jelenségei:

Az aradi iskolák tanárai a kelleténél nagyobb befolyást nyertek az irodalom intézésében. Az egyik alelnök: *tanár*, a tagok jó nagyrésze: *tanár*, azok, akik a helyzetet dominálják: *tanárok* és a működés, melyet a szakosztály ki fog fejteni: *pedagógiai lesz*. Ilyen körülmények között nem esoda, ha a mozgalmat, melyet alapjában örömmel kellett volna üdvözölni, eltévesztettnek kell nevezni.

Nem akarjuk kisebbíteni *Somogyi Gyula* dr. tanár érdemeit, úgy a tudományos szakirodalom, valamint a társadalomtudományi irodalom terén, de ki kell jelenteni, hogy *Somogyi Gyula* a lehető legnagyobb ridegséggel karolta az előbb vázolt visszás helyzetet, az ő megnyitó programbeszéde rendkívül korrekt módon tesz vallomást, hogy az irodalmi szakosztályban az irodalmat is megtürik.

Szolgáljanak ennek bebizonyítására a következők:

Somogyi dr., mikor a kettős ünnep másodikán tartott megalakuló ülésén valami programjéről

mondott, az elnöki székéből a következőket jelentette ki:

„Tisztelt uraim! Én nem vagyok irodalmi ember.“ „Ugy tudom, hogy ez a társaság *többszörmű*re az irodalommal fog foglalkozni.“

Azután a következő disztuckciót tette a tudós tanár. A szakosztály első feladata a *tudományos irodalom* művelése. (Módszertan, számtan, mértan, történelem, filológia, fizika, vegytan és az indokinaai nyelvcsoprtok.) A zárjelbe tudományágukat nem nevezte meg Somogyi tanár ur, de a szabad liceum és az ingyen kenyér-zsurok elég világosan mutatják, hogy ezeket is befoglalják az irodalomba.

Majd a költészet művelését s végül a prózát is felemlítette Somogyi tanár, mely alkalommal a népprózának is koncediált annyit, hogy annak működése irodalmi működés is lehet.

Ismételjük, hogy Somogyi tanár eddigi működését mindig a legnagyobb tisztelettel és élvezettel kísértük, mert ő egyike azoknak, kik rendkívüli gyakorlatossággal és ügyességgel forgatják a tollat, a mellett, hogy bő tudományos ismeretei és hatalmas készütsége az irodalom terén előkelő helyre juttatják.

Végtelen kár azonban, hogy éppen Somogyi tanár az, aki nem tudja lerázni magáról a módszertant, a fizikát, a nyelvtant és egyéb pedadógiai ismeretköröket, a Kölesey-Egylet irodalmi szakosztályának válhatik végtelen kárára, hogy Somogyi tanár nem tud a magát emancipálni a nevelésügyi tudományok hatása alól, melyek egy pedadógiai szakirodalmi társaság keretén belül igen, de egy szintiszta irodalmi társaságban helyet nem követelhetnek.

Judex.

A FÉSZEKBŐL.

Számtalan vágy ébren tartja
Ezer ábránd elringatja
Lelkemet.
— Ébren alva érted küzdöm
Virágaid összegyűjtöm
Szeretet!

S egy kis csokor elég nekem;
Illatába fűrdő lelkem
Vágya az:
— Virágjaim — kis családom —
Nyiló egén el ne szálljon
A tavasz.

s. s.

KRÓNIKA I.

ZSINDELYKE ÉSZREVÉTELEI.

Ellesett párbeszédekből.

Öszinte örömmel vettem most kezembe a tollat, hogy végtelen jókedvemben papirosra vessem azokat a gondolatokat, amelyek szívem sugallatára fognak megnyilatkozni.

Legelső sorban azt kell tudomására hoznom azoknak, akik Zsindelyke sorsáért érdeklődnek, hogy ott hagytam a zárdát. Nem nekem való az elszigetelt élet. Hiába erőlködtem, hogy magamra erőszakoljam a türelem, a megnyugvás gondolatát. Kitért belőlem a türelmetlenség és ebbeli megnyilatkozásomra azt mondták: hogy ha nem tetszik a szubordináció, hát akkor tessék hazamenni . . . Én erre aztán egy cseppet se voltam rest kijelenteni, hogy szívesen megyek haza. De nem csak én tettem így, hanem még két más barátóm is . . . Szóval hárman táviratoztunk haza, hogy: a legközelebbi vonattal otthon leszünk.

A zárdától nem valami érzékenyen bucsuzkodtunk. Örvendtünk, mikor már a hátunk megett volt. De annál érzékenyebben váltunk meg egymástól mi hárman jóbarátok, a kik mindég és mindenütt együtt voltunk. Az a meggyőződése, hogy a zárdában a kedves nénikék csak örvendenek, hogy mi hárman hátat fordítottunk nekik. Mert mi voltunk a zárda szociálistái, azaz ők még tovább mentek, azt mondták egyszer, hogy: mi hárman az anarchizmus szellemét idézzük a többi leányok lelkébe. Pedig ments isten, nekünk semminemű vérengző szándékunk nem volt, mint ahogy a kegyetlen anarchistáknál az lenni szokott.

Csupán kissé rendbontók voltunk és nem volt türelmünk bevárni a tanév végét

Mikor Budapestre értünk, a perronon mindenki gróf Zichy Jenőről beszélt. Akit lelkének hazafias megnyilatkozásáért szeretetteljes tüntetéssel áraszt el a budapesti ifjuság.

Hogyha személyes ismerőse volnék a derék hazafinak, mivel már idősebb bácsi, hát egy honleányi csókot adnék neki azért, hogy otthagya a kormánypártot. Mivel nem nagyon értek a politikához és azt sem tudom, hogy tulajdonképen miért is vedlett át a nemes gróf bőszen ellenzékek: az mitsem tesz! De egy fiatal leánynak mindég azt kell pártolni és ugy kell tenni, amint az ifjuság tesz.

És ez nagyon természetes is, hogy a leányoknak az ellenzéki természetü ifjuság mellett kell tartaniok, már csak azért is, mert: azok sorából várják a férjet, a ki aztán később, ha az érdekek megkívánják, ugysis kormánypárti lesz, az asszony, a feleség szóvalan hozzájárulásával . . .

Amint hazafelé robogott a vonat, a coupéban sok mindent hallottam. Jenő hercegről, Küry Kláráról meg egy mesebeli szépségű cukrászleányról. Az összefüggéstelen sok beszédből mégis kivettem, hogy Jenő királyi herceg

régi ideálja a bájós Küry Klára volt. Most pedig a mikor a nemes herceg élte delén van, hát egy-két fokkal még lejjebb koncentrált a szerelme igényeit. Mégis csak szerencsések a cukrászleányok, hogy most közülök választott ki egyet szerelme tárgyának a jó ízlésű királyi herceg.

Mi bezzeg, magamhoz való nem éppen csunya leánykák, hiába várunk a mesebeli királyfira, még akkor is, ha az itt a földön egy — két-három ezer forintos — hivatalnok is. Hja, ez a sorsunk, ezek az urak, nem akarnak nősülni: a hercegek pedig cukrászleányokat vesznek feleségül.

Pénteki nap érkeztem haza, dacára annak, hogy keveset aludtam és még se éreztem semmi fáradtságot.

Az anyuskám és a tantim nem akarták, hogy elmegyek velük a kenyér zsorra, végre mégis engedtek és én is velük mentem.

A zsúr legérdekesebb száma *Schröder* Béláné zongora játéka volt. Olyan kedves egyszerűség vonul át ezen asszonykán, hogy szinte nem is esoda, ha az egész publikum meleg érdeklődéssel fogadta őt már akkor, mikor a pódiumra lépett. Sok, sok tapsot kapott a kedves asszonyka, még megis ujrátatták a játékát. Többen azt mondták, hogy sok hölgy példát vehetne Schrödernéről, a ki nemes egyszerűségével példaképe az előkelőségnek.

Szép volt Farkas Ferencnek a *Havasí gyopá* című verse, csak az a kár, hogy Szabó Irma, a jeles művésznő, nem olvasta el néhányszor a szép költeményt, hogy aztán annál hatásosabban tudta volna felolvasva előadni.

Érdekes volt Palotay tanárnak a drótnélküli telegrafálásról tartott elmélete. Pedig a hölgyek nem igen szeretnek tudományos dolgokat hallgatni. Palotay értekezése mégis le tudta kötni a szép-nem érdeklődését.

Az utolsó pénteki zsúron is voltam, amelynek fénypontja Zoltai Mátyásné volt gyönyörű zongorajátékával.

Az amateur tenorista, Ráskai Miksa is kitünően énekelt. Varságh szépen adta elő a verseket, amelyeket ő írt.

Ujabb időben a színháznál is szenzációk történnek. Almássy Lola, a híres kokotte, felforgatta a színpadi hatásokra igyekező ambíciókat. Fényes toilettejeiről elragadtatással beszélnek. Azt is mondják, hogy a szép művésznő páratlanul áll a kokotte szerepekre termelt kollegái között. Ujabbán pedig *Delilában* fényes tanujelét adta annak, hogy drámai szerepekben is erősen megállja a helyét.

Kértem az anyuskámat, hogy vigyenek el a *Végrehajtó* című darabba, mert nagyon szeretném benne Almássy Lolát látni. Indignálódva szólt anyuskám helyett a tantim, hogy: az nem nekem való darab; majd megláthatom Almássy Lolát más nekem való darabban, az anyuskám erre azt mondta: alig hiszi, hogy erre alkalom lesz. A feltűnő kokotteot majd megláthatjuk a korzón is. Már azért is szimpatizozom Almássy Lolával, mert igen világlátott hölgy lehet. Az a híre, hogy beutazta a felvilágot . . .

A színháznak most a legnagyobb szenzációja mégis Márkus Emilia volt. Három estén át vendégszerepelt. A kedves Zsül nem panaszkodhat, mert mind a három es-

tén zsufolt ház volt. Haragszom a Monna Vanna szerzőjére, hogy mért nem felöltöztetve küldi az ellenség táborába azt a szegény asszonyt . . . Mert akkor talán én is megnézhettem volna azt a világhírű darabot.

Hogyha Budapest után Arad termette eddig a legtöbb író és poétát? . . . Hát akkor nem sokára itt lesz az az idő, amikor a mindenkiben nagy stíli városunk felül fogja mulni a székes fővárost.

Ezután minden hónapban meg fog jelenni vagy tízenkét verses kötet és vagy husz regény és elbeszélés kötet. És akik ezelőtt egy évben 2—3 politikai cikket írtak és vagy 10—20 soros sürgöny tudósításokat küldtek Budapestre, azok mindegyikében forrong az illetség, az alkotás vulkanis teremtő ereje, hogy valami olyast írjanak, ami által felülmulják a budapesti írót, a kik viszont vidékre tudósítanak.

Hallom, hogy Benedek Árpád, a „Függetlenség” kitűnő szerkesztője szintén dolgozik valami nagyhatású filozófikus munkán, a mivel a néhai halhatatlan szellemű Silberstein Ötvös Adolfot is felül fogja mulni. És ez nem is lesz esoda, mert a jeles szerkesztő eddigi önálló műveiből ítélve: mint a milyenek „A vidéki színész világ irásiban és képben” című számos füzetekből álló műve, fényes tanujele az ő kiváló írói talentumának.

Most, hogy az írók társasága megalakult, elképzelhető az az eredménydús akció, a mi a tagok közt ki fog fejlődni irodalmi munkásságuk fejlesztésére!

Nem akarok rossz nyelvű lenni . . . amikor megjósolom, hogy ha az elnökség lelkiismeretes akar lenni egy év után, az ügyrendben előirt paragrafusokhoz, hát akkor a díszes írotársaságnak négy-ötöd részét majd kilépettnek kell hogy tekintse — Mert megvagyok róla győződve, hogy két három, jobb kaliberű verset író poétánál és vagy négy-öt szép írónál több írotársaságbeli tag nem fog érdemlegesebb dolgokat írni. Hogy aztán az a három négy vers író és az öt-hat igazi belletrista, — akik eddig is szorgalmasan írtak, mert tehetségük van hozzá — elég lesz-e a magas színvonalu írotársaság remélt és hangoztatott tekintélyét föntartani: az a jövő titka?!

Alig várom, hogy egy évvel idősebb legyek, mert most hiába volt minden kérésem, hogy résztvehessek én is a tanítók multságán. Ugy veszem észre, hogy a tantim és az anyuskám rossz néven veszik, hogy ott hagytam a zárdát. Sejtetik velem, hogy egyelőre jobb lesz szépen visszavonultan élni. Így aztán minden időmet a kedves „Alföld”-nek szentelem, már azért is, mert hátha utólr az a felette nagyrebecsült elérhetetlennek látszó kitüntetés, hogy az aradi írók társaságának tagja lehet egykor —

Zsindelyke.

AZ „ALFÖLD“ SZÉPSÉGRÓVATA.

Vizer Márta.

EGY LEÁNY TÖRTÉNETE.

Regény.

Írta: GILBERT.

[9]

Ebben a pillanatban lépett a szobába Mátyus Endre, látva a helyzetet, először is a leánykát rántotta ki a verekedők közül. Majd engedve a két asszony kiabálásokban kitört kívánságuknak . . .

— Segíts Endre, üsd a bitang részeg kutyát.

Endre először is a leánykára tekintett, látta, hogy annak az ütésektől dagadt és kékfoltos az arca. Irtóztató dühvel felkapott egy sámfát és nekiront a részeg Hadházinak és oly kegyetlenül elverte, hogy az véres fejjel eszméletlenül esett össze.

Ha a kis Paula védelmezésére nem siet a nevelő apjának, hát a feldühödött esendőr ott menten agyon veri Hadházit.

A kis szőke angyal egy tekintetére lecsendesült a vérengző ember s később szitkozódva ment ki a konyhába, hogy lemossa véres kezét . . .

Szegény Hadháziból nem lett többé egészséges ember. A verekedés után öthétre meghalt. Nem tudta senki, hogy az ütésektől a lépe, a mája összeroncsolódott és azért halt meg.

A külső sebek jóval hamarabb begyógyultak. Egy-két hétig járt ő ezután is a koreszába . . . De egyszer csak belső szurások, nagy fájdalmat érzett és ágyba feküdt, nem is kelt fel többé . . .

Jobb is volt így neki. A szegény ember halálos ágyán mindég csak azt bánta és szóval is kifejezte, hogy sajnálja a kis Paulát, amiért úgy megütötte, hogy még most is látszik egy kék folt a szeme alatt. Kérte is a leánykát, hogy bocsásson meg neki azért, hogy olyan goromba volt vele . . .

A jóságos teremtes sirva tartotta nevelő apja fejét, a ki utóljára a kis ápolóra tekintve szenvedett ki.

A szomszédok azt modták : részeges volt, sokat ivott, megölte a pálinka . . .

A kis Paula megírta a bátyjának, hogy a nevelő atya meghalt, azt is, hogy mi okozta a szerencsétlenséget. De ezt az utóbbit csak úgy titokban egy másik darab papírra írta, mert mielőtt elküldte volna a levelet, rendesen fel kellett azt olvasni a háznépe előtt. De a kis Paulának gondja volt arra, hogy olvasás után becsempéssze az igazit, a szívből írt őszinte sorokat, amit titokban írt.

Könyeivel áztatta a kis papírlapot, a melyen elsorolta, hogy mi okozta szegény Hadházi halálát és hogy most már többet kell szenvednie.

Azért, mert Mátyus Endre a vasutnál kapott alkalmazást és csak egy héten egyszer jöhet haza, így aztán nincs, a ki megvédelmezze . . .

A levél csupa keserűségből állt, minden sora a kétségbeesés hangján szólt.

Elemér nem tudta, hogy mitevő legyen. De már csak egy pár nap választotta el a husvéti vakációtól, amikor elmehet kis hugához. Azt már most eltökélte magában, hogy ha csak lehetséges lesz, mindent el fog követni, hogy kis hugát elvigye Hadháziéktől.

A tapasztalatlan ifju nem gondolt arra, az odaadó, engedelmes, a sok keserűségben megtört ártatlan kis háladatos szívre : és arra a gondolatra, a mire Hadháziné képes volt, hogy a kisleányt körmei közt tarthassa.

Mikor bizonyos volt abban Hadháziné, hogy Elemér tényleg haza jön : egészen megváltozott a kisleánnyal szemben.

Egy szolgálatnélküli cselédleánynak adott lakást és azzal hordatta haza a kimosott ruhákat. És hangoztatta, hogy az ő leánya, mivel már nagyocska, hát nem fog többet ruhát haza hordani.

A kis Paula ujongott örömeiben, boldog volt, és nem győzött eleget hálálkodni nevelő anyjának.

A bicegő asszony most szép karton ruhát csináltatott neki. Azért, hogyha megjön Elemér, hát lássa, hogy milyen tisztességesen ruházza a leányt.

A kis Paula nem tudta mire magyarázni ezt a nagy változást.

Mire Elemér hosszú három év után a husvéti ünnepekre kis hugát viszontlátta — csodálkozva tapasztalta, — hogy az most nem panaszkodik. Sőt jóindulattal beszélt nevelőanyjáról. És mikor Elemér

azt mondta, hogy elviszi őt magával. — akis leány sajnálkozva felelte, hogy: csak nem hagyhatja el ezt a szegény asszonyt, aki őt felnevelte. Ha eddig rosszul is bánt vele, de ezután jobban fogja őt szeretni, mert őreá lesz szorulva. És a nevelőanyja szemei is rosszak, mit csinál majd nélküle . . .

Igy védte a jólelkű teremtés a kintzóját, — akinek édesgetése bizonytalán csak addig fog tartani — amíg Elemér újra elhagyja őket.

A vakáció leteltével Elemér látszólag nyugodt lélekkel távozott. Részben örvendett azon, hogy nem kellett kis hugát magával vinni. De csak azért, mivel most még nehezebbre esett volna Paula eltartása. Távozása előtt felkérte Mátýus Endrét, hogy ügyeljen hugára és látogasson el többször Hadháziékhöz.

Mátýus Endre szíves örömmel megígérte, hogy ügyelni fog Paulára, mint a két szeme világára. Hiszen az árvalányka tisztességének a megőrzése talán senkinek se fekédt úgy a lelkén, mint önéki. Mert végtelenül szerette a bájos szőke gyermeket.

Az ex csendőrt is átlátta, hogy kettőzött éberséggel kell ügyelnie Hadháziné ördögös terveit, hogy átláthasson azok szándékán. Jól tudta azt Endre, hogy Hadháziné öregségére megélhető forrásnak akarja majd felhasználni a bájos gyermeket. De Mátýus Endre erről mit sem szólt Elemérnek, mert attól félt, hogy az imádott Paulát akkor okvetlenül elviszi a bátyja. És ő akkor távol lesz attól, aki neki mindene. De mindenáron megakarta akadályozni, hogy a bicegő asszony terve sikerüljön. Hogy mi módon? Arra még egyelőre kora volt gondolni. De hogy jobban szemmel tarthassa a családot, lemondott vasuti állásáról és levélhordó lett. Új állását éppen akkor foglalta el, mikor Elemér elutazott.

*

A középiskola nyolcadik osztályt végző ifjak rendszeren becsületszavukkal kötött szerződést irnak alá, hogy tíz-tizenöt év múlva újra lássák egymást, s hogy vajjon az eltelt hosszú idő után ki él, ki halt meg, és hogy kinek milyen állást juttatott a sors? . . .

Az osztály Elemért bizta meg a szerződés megfogalmazásával, és hogy járjon el a fényképésznél is, ahol az érettségi alkalmára egy csoportban levéttetik magukat.

Elemér még két osztálytársát vette magához, és azokkal együtt volt a kijelölt fényképésznél. Mielőtt távoztak volna a műteremből, a fényképész Elemérhez fordulva kérdezte:

— Kérem, hogy is hívják őt? . . .

— Garamkéry Elemér vagyok.

— Én ismertem egy Garamkéry nevű kollegát. Egy alacsony, tört hátu ember volt. Ez előtt vagy négy évvel találkoztam vele Romániában. De azóta se láttam . . .

Lehetetlen azt a színjátékot leírni, a mi Elemér arcán volt látható e pillanatban.

Akadozva felelt a fényképésznek, hogy: ő kívül más Garamkéryről nem tud semmit.

Nem akart osztálytársai előtt bizalmas lenni. Közönyt és elhagyták a fényképész műtermét.

Az utcán hiába beszéltek Elemérhez a barátok — lehetetlen volt vele értekezni. Mivel komoly fiúnak ismerték — a ki sokszor szokott elmélyedve lenni a gondolataival — tehát igen sokszor nem is hallotta meg azt, hogy ő hozzá beszélnek. Osztálytársai most se vették zokon Elemér hallgatását . . .

Szóvalanul mentek tehát még egy darabon egymás mellett, a míg aztán egy utca torkolatánál a barátok elváltak egymástól.

Elemér örült, hogy egyedül maradt. Hiszen elképzelhető az az érzés, a mi az ifju szívében dult:

— Hosszu tizenhat év után most hallja először, hogy az ő atyja él . . . Él és oly kegyetlen szíve van, hogy nem ad életjelt magáról, nem is érdeklődik gyermekei iránt . . . Elítélte az atyját — mélyen a lelkéből gyűlölte őt. Majd más érzés szállta meg a szívet . . . Háttha nagy nyomorban él valahol; ki tudja — nem-e akart rég a gyermekeiért jönni? De nem tehette, mert szegény, nagyon szegény ember lehet. — És azt hiszi, hogy minket tisztességes emberek magukhoz vettek, örökbe fogadtak és hogy jó dolgunk van. Nem akar minket megzavarni . . . Visszakövetelni azoktól, a kik minket áldozattal felneveltek . . . Igen, ő azért nem jött vissza, hadd higyjük, hogy meghalt.

Most idegesen szoritotta össze a két kezét az ifju és követelő hangon mondta:

— Óh, add uram Istenem, hogy viszontlássam atyámat, akire alig tudok visszaemlékezni — hadd ismerjem meg őt, hadd halljam a szavát!!

Az ifju szíve érzelme majdnem az örjöngésbe tört ki: összeszorított ököllel a karját az égfelé emelte és mormolta: fel kell, hogy találjam az atyámat.

Az utcán az emberek az ifju után néztek . . . Szerencse, hogy a fényképész műterméhez ért, a hova egész öntudatlanul jutott . . . Üzte a vágy, hogy újra halljon valamit az ő édes atyjáról.

Ilyen a gyermeki szív, ha szülői szeretetet soha nem ismer s ki van dobva az idegenbe. Fialat korban elfásul, anélkül — hogy értené — öntudatlanul világ s embergyűlölő lesz. Az ilyen lélek mindig a kétségbeesés világában él. Öntudatlanul rohan az életuntság örvényébe . . . Mert hát korán sejtí, érzi s majd a meggyőződése lesz, hogy céltalan az élet, porrá, semmivé lesz minden.

Nagyon sokszor így érzett Elemér is. De most, a mióta reménye volt arra, hogy az atyját viszont láthatja, elfelejtett minden keserőséget. Ebben a pil-

lanatban még kis hugára se gondolt, csak atyjáról akart még valamit megtudni minden áron . . .

Elemér a legmagasabb foku izgatottságban nyitott be a fényképészhez, — ki barátságosan fogadta őt.

Eleinte alig birt szóhoz jutni, de lassan, lassan aztán mégis visszanyerte önuralmát. Higgadtan kérdezte, hogy: nem volna valami mód arra, hogy Garamkéry fényképésznek a hollétét megtudhatná?

A fényképész csodálkozva nézett a fiatal emberre . . .

— Nem akartam barátaim előtt önnel bizalmasan beszélni. Az Ön által említett Garamkéry az én atyám, akit tizenhat év óta nem láttam. Elhagyott minket . . .

Itt elmondta Elemér röviden az élettörténetét, kis hugáról pedig végtelen szeretettel emlékezett meg. És kérte a fényképészt, igazítaná őt utba, hogy atyját fellelhetné.

— Felette szomoruan érdekes az önök sorsa, és végtelenül sajnálom, hogy atyjáról sokkal bővebb felvilágosítást nem adhatok. De mindazonáltal talán egy mód mégis lesz arra, hogy atyja nyomába juthat . . .

— Én ezelőtt öt évvel Bukarestben voltam önálló, de mivel rosszul ment dolgom, visszajöttem Magyarországra és itt Kassán nyitottam műtermet. De mielőtt végleg ide jöttem volna. Erdélynek minden határörvidéki városkájában megfordultam a célból, hogy nem-e telepedhetnék le valahol . . .

Egy alkalommal Brassóból Kézdivásárhelyre utaztam, egy régi jó ismerősömhöz, a ki gyógyszerész volt, de azért a fényképészettel is foglalkozott.

Sok mindenről beszélgettünk, s többek közt fölhoztam azt is, hogy Románia szélén találkoztam egy alacsony tört hátu fényképésszel, aki a határörvidéken román katonatisztekot fotografizott . . . Garamkérynek hívják.

— Hiszen az mostan itt Erdélyben lakik valahol Brassó környékén, és időnkint átjár Romániába is. És ide a vidékre is elszokott látogatni. A mult évben a szomszéd városban Szepszi-Szent-Györgyön is láttam őt. Sok pénzt keres, de nagyon könnyelmű ember.

— Ennyi az egész, amit atyjáról elmondhattam Önnek. Hanem írjon az én barátomnak Kézdivásárhelyre, az mindenesetre az atyja nyomába vezeti Önt.

Elemér alig tudott szóhoz jutni a végtelen örömtől. Hálás köszönetet rebegett az ifju és sietett haza, hogy megírja a levelet, amelyben atyja hollétéről fog kérdezősködni. Vagy öt-hat levélpapírost elrontott, a míg megtudta írni a levelet, az átélt izgalomtól reszketett minden ize.

Lázás türelmetlenséggel várta atyjától a választ. Kis hugának már azóta három levelet is írt. Már az első levelében elmondta, hogy atyjuk él és a nyo-

mában van. És ha felleli, akkor ők milyen boldogok lesznek.

Paula nem valami nagy örömmel vette bátyja értesítését. Sőt leveleiben egész hidegen emlékezett meg atyjáról . . . Különbö is hihetetlennek találta azt a hírt, hogy az atyjuk él. Hiszen, ha ez igaz volna: nem hiszi, hogy olyan kegyetlen szívű lenne, hogy gyermekeire nem is gondol. És ha mégis igaz lenne, ő ugy sem tudná őt igaz gyermeki szeretettel szeretni, egy cseppet sem vonzódna hozzá. Persze, ezeket a gondolatokat Hadháziné sugalmazta a kis leány leveleibe.

Elemérnek nagy fájdalmat okoztak e sorok, különben jól tudta, hogy Hadháziné szája beszél huga leveleiből.

Az utóbbi időben. a kétségbeejtő bizonytalanság miatt, Elemérnek nem volt kedve tanulni. A tanárok csodálkoztak, hogy az a szorgalmas ifju mennyire megváltozott. Jóakarattal figyelmeztették is őt, hogyha nem iparkodik, akkor megbukik az érettségén.

Végre megjött a várva-várt levél a gyógyszerésztől, a ki bővebb felvilágosítást nyújtott az apát kereső fiúnak:

— Hozzám intézett levelére készséggel válaszolok. Már azért is, mivel én csakugyan képes vagyok Önt atyja nyomába vezetni.

Az Ön atyja jelenleg Brassó vidékén utazgat fényképészettel és állandó lakhelye Töresváron van. Most három hete Szepszi-Szt.-Györgyön találkoztam vele, akkor tudtam meg, hogy hol lakik állandóan. Annyit tudok még róla mondani, hogy meglehetősen el van látva művészettel és hogy szépen keres, — de, kissé könnyelmű, amit eléggé bizonyít az Önökkel való eljárása is.

Ez a rövid tartalmu levél elég jellemző adat volt Garamkéryről.

Elemérnek első dolga volt kis hugát értesíteni a történetekről:

— Most már bizonyosra veszem, hogy fellelem atyánkat. Ha levelemre nem is kapok választ. Érettségi után felkeresem őt, ha gyalog is kell megtennem a hosszú utat. Csak már túl lennék a vizsgákon. Imádkozzál értem édes Paulám, hogy segítsen meg a Mindenható. Hiszen oly nagy az örömöm ebben a pillanatban, hogy azt el se képzelheted. Egészen új életet fogunk kezdeni. Mert hiszem, hogy atyám téged magához vesz, és engem is valószínűleg segíteni fog, hogy tanulmányaimat befejezhessem.

Ha ugy reggelenként felébredek, szinte hihetetlennek képelem azt, hogy nekünk tényleg él az atyánk, és lehetséges az, hogy nemsokára színről színre megis látjuk őt. Oh drága hugom, szinte félek, hogy az egész csak álom: és borzadok attól a gondolatától, hogyha: mégis csalatkozánk.

Itt küldöm neked annak a jólelkű gyógyszerésznek a levelét.

Ma este írok atyáncimére Töresvárra egy levelet, elképzelheted, milyen meglepetés lesz az neki.

Elemér azt hitte, hogy milyen nehezen fog menni az a levélírás, amit először fog írni meghaltnak hitt atyjának . . . Dehogy: csak úgy siklott a toll a papíroson, s az ifjú arca hol sápadt, hol piros volt a benső izgalmaktól.

„Kedves atyám . . . engedje meg, hogy úgy szólítsam . . . Különbén is jogom van ehhez. És tudom, hogy az atyám jóérzése órnéző lesz azért, hogy gyermeke bátorodik őt soraival felkeresni.

Őn atyám tudja, hogy két gyermeket hagyott Hadháziéknál, kiknek azt az ígéretet tette, hogy visszajön gyermekeiért. Elutazása után nem is egészen egy évre, már semmi életjelt nem adott magáról . . . Eltűnt, senki se tudta, hogy hova, merre ment. Mindenki azt hitte, hogy meghalt. Mert hát különben hogy is hagyhatta volna el gyermekeit?!

Én nem akarok szemrehányást tenni. Én nem is azért írok, hogy alamizsnát kérjek. Oh, nem! Én hála Istennek már oda jutottam, hogy valahogy csak megéletem a saját erőmből is.

Most fogom letenni az érettségit; ezt bizony sok szenvedés és nélkülözések árán értem el . . . Mert bizony a mások jóvoltát és kegyelmét eddig nem igen éreztem.

Nem is magamért írok, hanem szegény Paula hugomért, aki szintén él. De szegény nem nagyon örvend az életnek. Ő most is ott van, ahol atyáncim hagyott minket. — Azután még egy évig voltunk együtt, mert elváltak egymástól: nekem szerencsémre, de szegény hugomnak örök kizárására. Mert neki szegénynek nagyon sokat kell szenvednie, és még hozzá rosszat lát. Szerencse, hogy lelke tisztaságán még eddig folt nem esett.

De én az ellenkezőről jót nem állhatok, ha még továbbra is ott marad szegény leány: mert Hadházi meghalt s az asszony csak nagynehezen tud a mosásból megélni. És azért hugomra csak a kinszenvedés vár.

Nagyon kérem atyámat, ha szívében a szülői szeretetnek csak egy szikrája is van még, ne engedje, hogy hugom, az ön leánya továbbra e kegyetlen némbor kezei közt maradjon.

Nem hiszem, hogy atyám szíve csak egy perig is fog tétovázni és hogy nem fogja kiragadni gyermekleányát a biztos veszedelemből.

(Folytatjuk.)

ILÁCSKA KÉRDI . . .

Ilácska kérdi: — Csunya, vén fiu!
Mért ül az arcán örökös boru?
Egy árny jelen meg olykor homlokán,
— Csak nem e szép világot unja tán?
Ó, higgye el, gyönyörű a világ!
Csupa mosolygás, illat és virág!
Csupa sugár, verőfény, szerelem!
— No, tűnjön el az árny ott hirtelen!
Lám, agg barátom, én mi vig vagyok?
Az én szemembe pajzán kedv ragyog!
Én vágyva csüggök még az álmokon
És télben is tavaszról álmodom . . .
— Mi hát a baj, na szoljon, vén legény?

S felelek én:

A szenvedésből nagy vala a részem,
Az ifjúságom nem volt ifjúság!
Gyönyörök helyén gyötrelmet találtam,
Nem nyílt számomra illatos virág!
A szívemért is guny jutott csak bérül,
Nekem a rózsa nem nyílt, hervadott,
— A kik szerettek, csalódom szerettek,
Kiket szerettem, mind, mind elhagyott.

Az éveimnek száma oly kevés még,
A mit esalódtam, ó, az annyi sok!
Hajam sem ősz, szemem még ifju tüzben
S lélekbe' már a sirig roskadok,
És nem tudok örülni már a jónak,
Rosszat, ha látok, meg sem könnyezem,
Csak járök árván, némán, tétovázva,
Tovább bolyongva, búsan, esőndesen . . .

. . . . A csöpp Ilácska bámul egy nagyot,
Szeme tovább is vidáman ragyog,
— Tán meg sem érti, mi a szenvedés,
Szilaj gond, bánat, önvád, kételkedés, . . .
Hogy van egy fájó, szomorú világ is,
Hol bimbajában hervad a virág is, . . .
Nem sejtí még, vajjon mikép van az,
Hogy volna szív, a melyben nincs tavasz,
S ha volt, az végép tovaszállt, tova . . .
— Ah, ne is tudjon erről ön soha!

Biró Arthur.

Az „Alföld“ előfizetési ára:

1/4 évre	2 kor.	50 fill.
1/2 „	5 „	— „
egész évre	10 „	— „

Almássy Lola

HOGYAN LETTEM SZÍNÉSZNŐ? . . .

Kedves jó Szerkesztő ur!

Én Istenem, talán már velem született az a gondolat, hogy színésznő leszek. Kis leányka voltam s mégis szüntelenül velem volt ez a gondolat. Ezzel feküdtem, ezzel keltem, ez volt életem álma, szívem, lelkem ábrándja, agyam összműködése ebben az egyetlen gondolatban összpontosult: „Színésznő leszek.” Tizenhat éves voltam, mikor családomból kitagadva, rokonaimtól megvetve, ismerőseimtől kigunyolva, csupán imádott édes Anyám búcsúcsókjával és néma kétségbeesésemmel indultam el a színművészet néhez utjára.

Hogy mennyit szenvedtem, azt meg sém kísérem leírni: de velem volt az Isten. Három évi tanfolyamot 15 hónap alatt kitüntetéssel végeztem és szerződtettem a *Vígszínház*. Nagyon is fiatal, nagyon is kezdő voltam, de a fővárosi publikum nagyon szeretett és mindig szívesen fogadta ifjú lelkem komoly törekvését és szorgalmas ambícióm megnyilatkozását.

Azóta 4 év mult el és én folyton tanultam. Beutaztam a félvilágot újra és megint csak tanulva.

S amikor éreztem magamban a rengeteg összegyűjtött nyers anyagot egy szebb jövő kiaknázására, elhatározó lépésre szántam magamat.

Művésznő akarok lenni! Ma senki és semmi sem vagyok, de van bennem órási ambíció, szorgalom és törekvés, és én minden tudásom, tehetségemmel oda

fogok törekedni, hogy kiérdemeljem e jelzöt: Művésznő!

Zlahy, most már az én kedves jó igazgatóm meghívott. Talán az Isten küldte.

Hogy mit éreztem, mikor megérkeztem: Sóvárgó vágy fogott el játszani és újra játszani, hogy tanuljak, hogy haladjak kitűzött céloom felé.

Remegve készültem első fellépésemre, nem féltem, de bár gyötört a bizonytalanság, mert nagy feladat várt reám. Most vagy soha! Kiléptem a színpadra, s felzugott a taps, — a világ legédesebb zenéje, az én drága közönségem rokonszenvével volt — legelső megnyilatkozása.

Végtelenül boldog voltam. Enyém lett a világ, a jövő. *Hogy milyen szerepet szeretek legjobban?* Legkevésbé a *cocctí* szereket! Ugy vagyok ezekkel a szerepekkel, hogy eljátszom, mert a publikum a vígjátékban mulat, s ez részben a szereplők érdeme is, de nem rajongom értük.

Legnagyobb örömöm az olyan szerepekben telik, a hol a lélek és a hév minden skálája megnyilatkozik, a hol a szereplő lelki világa egy nyitott könyv gazdag harmonikus tartalommal.

Általában véve pedig azt tartom, hogy egy jó művésznőnek minden szerepben kell tudni érvényesülni.

Nekem a színpad mindenem, ezekre a deszkákra ha kilépek, tulvilági érzés ejt rabul, enyém a világ és a mi szép, jó, nemes van bennem, kitárhattam s ha magával ragad a játék szenvedélye, úgy érzem, hogy a művészetért oda adnám újra és újra utolsó csepp véretem. Éltető elemem, minden örömöm ez a pálya, ennek élek, azért, ha kell, szenvedek, és küzdeni fogok a jövőmért. Tanulni és iparkodni, nagyot alkotni lesz minden törekvésem, hogy kiérdemeljem annak a kedves közönségnek a legnagyobb elismerését, a mely most csekély tudásomat kegyeibe fogadta buzdításul a jövőre . . .

Most pedig Isten Önnel! Egy év mulva, ha a Mindenható velem lesz, megírom az eredményt.

Almássy Lola,

MONNA VANNA.

(Az aradi Nemzeti Színházban 1903. január 30-án került először színre.)

Régen nem vert fel színdarab olyan nagy port, mint Maeterlinck Monna Vannája. Teméntelen előadást ért már meg Európa összes nagyvárosaiban s egész külön kis irodalma keletkezett már ennek a drámának, úgy, hogy alig kerülheti el az ismétlést, aki róla ír.

Sokat irtak különösen az etikai problémáról, mely benne állítólag megoldást nyer: vajjon az asszony hitvesi kötelességét, hűségét tartozik-e feláldozni hazájáért.

Ezzel a kérdéssel nem kívánok foglalkozni. Nem csak azért, mert megvitatták már sokan, hanem azért is, mert úgy gondolom, hogy fejtegetéssel a darabnak a maga egészében való megértése nem nyer semmit.

Monna Vanna nem iránymű, nem készült valami erkölcsi tétel bizonyítására, vagy megvilágítására s éppen azért nem is lehet ilyen erkölcsi elv segítségével megérteni.

A költő határozottan és ismételten kifejezést is ad annak, hogy a szereplőinek cselekedeteit erkölcsileg nem mérlegeli:

„Amit teszünk, az helyes, mert hisz olyan kevésbé vagyunk szabadok”, mondja a II. felvonásban Prinzi-valle Trivulzionak. Marco pedig a darab végén ezeket mondja Vannának: „Amit cselekedtél, helyes és nagyon helytelen, mint mindaz, amit teszünk!”

Különbözik is az első felvonásnak nagy etikai problémáját nem csak megfajtatva, hanem már a második felvonásban teljesen el is ejti. Az én véleményem az, hogy föl sem is vetette, úgy magyarázták csak darabjába bele. Az ő problémája tisztán lélektani; nem az a kérdés volt s nem arra felel, hogy jól cselekedett-e Giovanna, vagy rosszul, hanem az, hogy lehetséges-e, hogy egy szemérmes, tiszta, erkölcsös asszony önszántából, sőt férje akarata ellenére, csupán honfitársai jóvoltáért, ruhátlanul menjen egy idegen férfihez, akit nem ismer másból, csak egyetlen, őrférfihoz méltó kívánságából és átengedje magát neki.

Ezt a kérdést fölveti s erre meg is felel úgy, hogy elfogadhatjuk.

Giovanna, aki a tiszta és szemérmes asszony mintaképe, megteszi. Cselekedetét megértjük, lehetségesnek ítéljük, ha esetleg nem is helyeseljük.

A második felvonás egy más, még sokkal nehezebb, bonyolultabb lélektani kérdés elé állít bennünket. Elhagyjuk-e a költőnek, hogy van ember, aki úgy cselekszik, mint Prinzi-valle?

Magához erőszakolja galád módon ezt a nőt, akit szenvedélyesen, örülten szeret, akinek birhatása élete egyetlen vágya, egyetlen célja. Most ott van az ő sátrában, kiszolgáltatja magát egészen kényének, nem védekezik egyetlen szóval, mozdulattal, tekintettel s Prinzi-valle mégis érintetlenül hagyja. Lehetséges ez?

Megfér-e egymással az ilyen féktelen vágy s ekkora önmegtartóztatás?

Igen sokan nem tudják elhinni s ez némileg a költő hibája is. Nem tért le a valóság ösvényéről Prinzi-valle alakjával sem, de mikor ilyen új, szokatlan, merész igazságot emelt ki a lelkivilág mélységeiből, nagyobb gondal kellett volna megmagyaráznia, érthetővé tennie.

Csak egy-két villám világítja meg az ádáz túsát, melyet Prinzi-valle kebelében, a második felvonás elején, az izzó érzéki szerelem szenvedélye s a nemes eszményi szerelem egymással vív. S az előadó művész (Ternyei) hibájául kell felelni azt, hogy azt a kevés alkalmat, ami ennek a küzdelemnek sejtetésére kínálkozott, nem használta ki. Pedig ott volt az utasítás rá saját szerepében.

E szerep egész kulcsa abban van, amit Prinzi-valle Vannának felel, mikor kérdi tőle, hogy mi szándéka volt vele: „Ah, tudtam is én, mit akartam!”

Ez mutatja legjobban, hogy miképpen kell Prinzi-valle és Vanna találkozását, a II. felvonás 3. jelenetének elejét, játszani.

A küzdelem a jó és rossz között Prinzi-valleban ekkor van tetőpontján. A dialogus szaggatottsága festi ezt a küzdelmet, Prinzi-valle-nak szerepe itt Vanna fásult nyugalmával szemben, nyugtalanságot követel, a határozatlan- ság izgalmát kell kifejeznie, melyet az erőltetett nyugalom nem képes teljesen eltakarni. Éreznünk kell ekkor azt, amit Prinzi-valle később mond, hogy egy szó, egy mozdulat, egy semmisség elég lett volna arra, hogy a vadállat kitérjék belőle, hogy hajszálon mult csak, hogy a dolog másképp nem történt.

Tudom, hogy ezt nagyon nehéz jól eljátszani, de Ternyei megbirkózott már máskor hasonló nehéz feladatokkal.

Vanna személyesítője (Gazdy A.) feladata magaslatán állott.

Az átmenetet a fásultságból az érdeklődésbe, az idegenkedésből a szerelembe, meglepő természetességgel játszotta. Amit pedig a harmadik felvonásban produkált, mikor Vanna egészen elfordul férjétől, aki nem hisz neki, az igazí, teljes művészet volt. — Csiky, mint Guido, a harmadik felvonásban szintén jó volt. Az elsőben kissé bágyadtan játszott. Békés kitünően alakított és kisebb szerepében Mariházy szintén jeleskedett.

—cs — f.

HARAGOS SZÉPSÉG.

Irta: FERENCY ÖDÖN.

(Vége.)

— Most már én mondom, hogy adta teremtetted. Hát én csak arra születtem, hogy minden érzelmemet kiirtsák. Meghajoltam akaratod előtt; de te tanítottál arra, hogy ne hagyjam magamat, ha igazam van. Hát nem is hagyom tovább s ha szép szerével nem egyezik bele apám abba a viszonyba sem, akkor olyan szegényt hozok a fejére, hogy magam is megbánom.

Ezuttal Barnabás bácsi látta célszerűnek a visszavonulást megkockáztatni s nagy dörmögéssel hagyta ott a leányt, akinek rögtön ki is derült az arca, mihelyt kilépett az öreg.

Az ebédnél találkoztak ismét. Irmácska úgy tett, mintha semmi sem történt volna. Ebéd után szépeu meg is töltötte apja pipáját, meg is gyújtotta neki az illatos szindobányt, aztán mellé kuporodott az öreg kanapéra s szolid, enyelgő hangon szólította meg:

— Atyus, csak nem akarod, hogy a nyálha lon vénüljek?

— Hát ki mondá, hogy akarom?
— De ha senki sem tetszik, akit szeretek . . .
— Te! ne mond, hogy szereted akár az egyiket, akár a másikat, mert ha ennyire képes elfajulni az izlésed, eltagadom, hogy az én leányom vagy.

— Pedig bizony az egyiket nagyon szeretem.
Az öreg szeméi vadul forogtak:
— Hát ez a mai kor elsatnyult izlése! ilyen három kolosszális csudabogár, mikor tele van a világ tisztességes, okos, derék emberekkel, csak keresni kell őket.

— De mikor neked az ilyen sem kell.
— Nem próbáltad, hiszen ez a három nem is mehet emberszámba.

— Ez a három nem, de volt egy negyedik is . . .
Barnabás bácsinak egyszerre leesett a hályog a szeméről:

— Üsse a kő a dolgodat! — hát ezekkel csak azért volt a komédia? — S még örvendett is hozzá, hogy megszabadult az utóbbi napok lidércnyomásától . . .

Nem szólott azután a dologhoz egyik se tovább: de egy félóra mulva már ment a levél Barát Lacihoz, nem volt beleírva egyéb, minthogy:

„Hivlak, jöjj.”

Meg is jött a másik félórában Laci, Irmácska fogadta a folyosón s csak rámutatott az apja dolgozó szobájának az ajtajára.

Laci be is lépett szerényen, bátran, Barnabás ur végigmérte a megnyerő férfias alakot kritikusszemével, azután nagy lassan felemelkedett székéből, letette pipáját s csak ennyit mondott:

— Adta-teremtette! — — megbecsüld fiam azt a leányt; mert megérdemli . . .

Már ekkor Irmácska is besompolygott s ragyogó arccal ölelte át mindakettőt, mondván:

— Nagyon meg fogtok ti együtt barátkozni.

— Megkezdhattük volna már a barátkozást ezelőtt tiz hónappal, — szólt szerényen Laci.

— Nincs az még elkésve, — felel az öreg s míg a haragos szépség boldogan simul a szeretett ifju keblére, — így folytatja:

— Hanem azért hálából azt a másik hármat is eltűröm a lakodalmatokon.

LEVÉL ZSINDELYKÉNEK.

Békéscsaba 1903. jan. 31.

Kedves Zsindelyke!

Az ön írásait sokszor megcsodáltam, és kellemes volt nekem azt bírálgatni mi benne a láng, — mi benne az önbecsülés és mi a . . . kávé-traces.

Lássa én őszinte vagyok és erről meggyőződhet alábbi soraim igazságából.

Ott kezdem, hogy: mi is a sajtó?! De kegyed már is annyira otthonos benne, hogy: — feltételezem — megvan a véleménye is róla, s így én a saját nézeteimet csak röviden foglalom össze: — ha biányos lesz, egészítse kf!

A sajtó minden!

— Gyűjtőháza és terjesztője a **szeretetnek**: de egyszersmind egy ferde tollvonással hóhérja is annak.

— A tudás szabad Liceuma, de ott áll küszöbön a tudatlanság örvényének is a csapó ajtaja.

— A megtorlás fegyvere de egyben a bűn fogamzó helye is: mert a sok apró gazemberek tettei ez uton készítik elő egyesekben az óriási gaztettek elkövetését.

Íme ezek az én összevont nézeteim. Tehát hogy mit és hogyan írjon az ujságba az ember — kényes kérdés. Bár ma már igen gyakran életkérdés is.

S most már áttérek a tulajdonképeni tárgyra:

Lujza hercegnő és Giron regényének a sajtó számára — már az első fejezet előtt eltemetettnek kellett volna lennie, mint minden olyan ügy amely a rojalizmus sérthetlenségét martalékul dobhatja az anarchiának.

Hogy miért történt ez másként arra már feleltem fentebb.

Tekintve és összegezve most már az eddigieket amit a sajtó útján tudunk erről a szerenesétlen asszonyról: az olvasó közönség nagyrésze egybehangzóan csak elítéli őt és jogosan.

Hogy ön is Lujza hercegnő pártjára állt ezt határozottan rosszalom és engedje meg hogyha a véleményünk nem egyezik.

Istenem, hogy mi a család és mi a családban a gyermek és ezt a kettős szentséget pellengérré állítani: ez nem megboesajtható dolog. S még ha a legspanyolabb inkuizicionális ítélőbíróság törvényei volnának is — az etiket benemtartásának a megtarló paragrafusai — még akkor is inkább a halált keltett volna választani mint az élet árán, a megbélyegző áruást.

A gyermek a családban az: ami az ezredben a zászló amely nélkül nincs becsület s többet ér az életnél egy önadta golyó: Kérdje csak meg völegényét, az önkéntest, mit választana inkább: a zászló előtt a halált, vagy anélkül magát?

— Egy polgár asszony — aki legtöbbször úgy is a saját tudatlansága miatt bukik el — követhet el ilyet. De lehet e Lujza hercegnőről feltételezni annyi tudatlanságot, hogy ne tudta volna kellőleg mérlegelni a következményeket? S ha csak egy esőppje lett volna is szívében — a méhében fogamzott gyermek iránt való szeretetnek. — s ha csak egy kicsit is foglalkozott volna a morál, a kényszer, és köteletség hármasságával jobb utat is találhatott volna a megoldásra.

— Nem, az a legesunyább bűn, — rosszabb az áruásnál és semmivel sem menthető.

A katona aki elhagyja zászlóját még kötelet sem kap, az ilyet, ha kézre kerül, felszokták csak koncolni mint aki ilyen sorsra érdemes.

„Nem Zsindelyke . . . Lujza hercegnőt nem kell

pártolni, mert gondolja meg, hogy Lucifer az almafától a végítéletig örökös kísérője az embernek és mindenbe beleliti az orrát és a közönséget bünpártolásnak látszó érvekkel nem szabad kiszolgáltatni a kísértés ördögének. Az a pillanatnyi képzelt üdv amit így nyerhet valaki — úgy sem ér fel annak a lelki botlásnak a súlyával amely a tettest nyomon követi.

Írnék még valamit a szerelemről itt és különösen azon kitételére — „Pláne az olyan gyermekel amely nem az igaz szerelem gyümölcse” . . . de a fejtegetés egy kissé sikos, nem hozzánk való volna, azért csak figyelmebe ajánlom mint végérvényűt böles Salamon ítéletét a két anya között. — akik közül az egyiknek egy holt s a másiknak egy élő gyermeke vala.

Remélem nem haragszik rám és gondolkozni fog soraim fölött s megboesájt a kegyed tolláért lelkesedő.

Cserépkének.

KLÁRA AZ ANYA.

Írta: Petelei István.

Édes! Azért mondom, hogy Klára a szomszéd fazekas mostoha leánya volt, hogy te megérted, mért volt, olyan engedelmes, hallgatag, alázatos asszony. A szemei is azért olyan nedves, nagy, félnék tekintetű szemek (az ember ha látja, hiszi, hogy hosszú szemszőrein mindjárt kigyöngyözik a köny) s az ajaka is azért olyan puha, ideges ajak.

Tudod! Sokat sirhatott, türehetett. A fazekas nagy, veres, mérges ember abbéli rosszaságát, hogy a Klára anya nagy hitványul megszökött ebből a világból, midőn bizony itt még sok dolgozni, izzadni, szenvedni valója lett volna, a kicsi árvával élesztette. A fazekasnak erre joga volt, mert a Klára nyaka mindenestre gyengébb volt ígára, mint az anyjáié.

Seretted te a gyengéket Édes? Nem unod-e, ha sovány, sápadt, két gyermekkel és sok nyomasztással áldott szegény fazekasnéról beszéltek, mikor szólhatnak itt mindjárt a harmadik házban — abban a cífrában, drágábban — lakó erős, nagy torku, arany-lányos árendásnéról is?

Nem? Hát ott kezdem, a hol soha a beszédet kezdeni nem lehet, hogy egyszer Klári férjhez ment. Az, tudod, nem afféle érzékeny dolog volt; sóhajtásoknak, epedéseknek s gitározásoknak betetőzése; hanem váratlan s igen szegényes eset. A legény dolgozott a Klára mostohaapjánál s megszokta a leányt. „Adj nekem” — mondta a veres embernek.

— Minek te? — kérdezte a fazekas és igen esodálkozott, hogy feleségnek kéri.

— Állod az asztalt? — kérdezte a legénytől gondolkozva. — Adsz-e ételt, italt, becsületesen?

— Állom.

Ennyi volt az egész. Mondhatom, hogy derekas multság is vala. Kölesönpénzből csinálta ugyan a legény, de liha nélkül. Mind énekeltek s táncoltak, még Klára is,

de igen esetlenül. Egy ezizmadia, Bagi Samu lakott itt akkor abban a kis sárga házikóban. Annak volt egy gyönyörű leánya, Ráki, a ki szintén ott volt a multságban. Olyan fiúzs selyem derekat viselt, a milyen éppen divatban volt s karesu derekának és szép mellének formája pompásan vált ki belőle. Klára igen nyomorultan nézett ki mellette s Bagi Ráki csak ezért is (tán csak ezért) mind ott hízelt, kedett, nyájkodott körülötte. Tanította, hogy táncoljon s maga délecegen kopoktatta ki csepp sarkaival a frissset és úgy kacagott, hogy felesengette az emberben az ördögöt.

A vőlegény majd elnyelte Rákít a szeméivel.

— Gyuri hé — mondta a veres fazekas, ki már akkor, mert sokat ivott, esodálatos avas sajtiszagú volt — van pap, elválaszt s én neked szerzem Rákít Bagi komamtól, ha még egy ilyen murit csapsz.

No. De a lakadalomnak is vége lett s jöttek a hét-köznapok s a vesződés s a gond, a sok-sok munka. A kicsi szamarat befogták, agyagot hoztak a domb alól. Gyuri ült a lógos padon, kerekítette a csuprot, lábcsokat; keddenként felgyújtották rendszeren a nagy kemencét s Klára árulta csütörtökön a fényes, jól kongó portékát. És aztán esupa kedd és csütörtök volt minden napja és semmi vasárnap. Igen szorgalmas, jó szomszédok voltak, soha se éivódtak s úgy látszott, hogy ők igazán egy pár megyoróhéj s semmi repedés nincs közöttük.

Egyszer meglegegedetten mondta nekem Gyuri: „Jó keze van az asszonynak, áldás van rajta.”

Az asszony arca pirosodni kezdett, Gyuri megcsinosodott, megmódosodott s a lakadalom után két esztendőre megvették a Bagi esizmadia kicsi sárga házát.

Már akkor a szép Ráki nem lakott benne, Isten tudja hova lett. Igaz gyönyörű volt szegény legény leánynak. Nagy hiba az, Édes, a természettől, hogy olyan áros, drága portékát, milyen a szépség, földi nyomorúságokkal küzdő esizmadia leányára biz. Hogy tudja megőrizni ingyen, mikor annyi bőkezű vevő ajánlkozik rá minden bokorból? . . . Bagi elbusulta magát s elrészegedett és a házát is potom áron vesztegette el.

S a mi utcánkban csak teltek egyformán a napok s Kláraékkal igazán semmi se történt, amiről én beszélhetnék aeked, édes, ha csak azt nem akarnám elmondani, hogy két gyerme ük lett (nem is mondom, hogy szép gyermekeik, mert mindegyik szép), hogy Gyuri dolgozott és soha se vigádtak, csak törődtek, izzadtak; hogy Klára megtanult gyengén mosolyogni, beszédesebb lett, dudolt az apróságainak s nyári esténként ő is kiült a házak előtti padra tereferére, ártatlan mulatozásra, mint a többi asszonyok, A szegény ember élete igen egyforma édes! Az egyik nap olyan kevés örömet hoz, hogy a másiktól se követel semmit, Ezért elégedettebb is az urnál.

Most a tavaszon azonban nagy baj történt. Egy reggel gyékényes szekér állott meg a Bagi esizmadia régi háza előtt. Egy viseletes urí köntösbe öltözött nőcske szállott ki s kérdezte az inástól: „Itthon van az apám?”

— Ez a ház a Nagy Gyurka uramé.

— Hát az apám?

Gyuri kinézett a kapun. Taposta tovább az agyagot s kérdezte: „Kít tetszik keresni?” Aztán valami öltött az eszébe, mert némi zavarral gombolta be mellén az inget, bizonytalanul kérdezte: „Maga az Ráki?”

Ő volt. Az asszony is kijött. A kezében a leánykáját hozta. Ráki szintelen szegényes és igen levert volt. Jöjjön be — mondta neki — pihenjen nálunk, jöjjön . . .”

— Hát senkim nincs? — kérdezte a szép leány — hát az apám, hát a házuk, hát vége mindennek?

Klára is sirt és a kis buksi négy esztendőös leányka is sirt. A legyek mind felrepültek s zummogtak, bizonyosan abbéli csudálatukban, hogy ebben a házban sirnak s a számár bámulóan nézett be az ajtón s a kuvasz is.

— Legyen itt nálunk — mondta Klára. — Az Isten jó s csak eligazítja a sorsát Addig elfér velünk, szívesen fogadjuk.

A hátulsó kis szobába költöztették, hol azelőtt a Bagi eszmadia legényei laktak. Ruhával és szeretettel látták el. Hallgatták, ha panasztól és vigasztalták elvesztegetett fiatalságáért, elfeésérelt napjaiért.

Szomorú volt Ráki és szép. Még mindig szép. Undorral beszélt a világról, a rossz emberekről. „Verje meg őket az Isten!” Derekát már nem szorította selyembe, karját, vállát nem mutogatta dívatos gunyákban, de jól állott még rajta minden. Kellemes és bátor beszéde volt. Ha az ember összehasonlítani kezdte Klarával, még mindig igen kívánatos és bolondító volt.

S hát sutogni kezdtek az emberek a nyár felé egyet-mást s hát sajnálni kezdték Klárát. Vén asszonyok zuvartoltak, öreg emberek morgolódtak. „Megmondtuk — állította mindenki — megjövendöltük.” Kellemetlen, néha kárörvendő szókat lehetett hallani az estéli összegyülekezések alkalmával. „Nincs portékája — állította az egyik szomszéd — esütörtökön se árultak.” „Nem is lehet, — mondta a másik — mert Gyurinak egyéb a dolga, nem a fazekaság.” Kezdték emlegetni a Gyuri apját. Az is ilyen volt. Csélesap, rossz vérű. Mennyit keserítette a feleségét. Azt tudjuk mi.

— De milyen begyes lett Bagi Ráki — sugták irigykedve a fiatal fehérmépek. — Nem sir már, ne félj, de ránk se néz. Szívja azokat a bolondokat s koldusbotra juttatja Gyurit is, mint apját . . .

— Az ám — hiszen rongyosodik is mindenki rajta kívül. A gyerekről vásik le a ruha, a legényt eleresztették . . . Hát az a szegény Klára . . . Klára . . . és sóhajtoztak.

Pataki a flaner-réklis böles így szólott: „Mondhatnék valamit, bár mily közöm nekem mások háborgatásaival? Kisdéd hölgyünknek, érteve Ráki kisasszonyt, e két világló testrészemmel szerzett tudomásom szerint magzatja kell, hogy legyen valahol. Elhagyta ő vérbeli vérért, már most mit várhatunk oly nő szívetől. Én magam látok némelyeket s nem látok némelyeket, azonban borítsunk rá fátyolt . . .”

Mindebből annyit láttam én csak, hogy Klára ismét megfontyadt és éppen olyan hallgatag, alázatos lett, mint a mostoha apjánál volt, azt hogy Ráki ismét megszépült s hogy Gyuri sokszor jött reggel felé haza részeg fővel s

hogy az udvaruk igen megeszondosodott. Nem jártak, nem keltek a munkások, a kemence nem füstölt, a számár nem húzta a nyikorgós taligát.

Egyszer egy csendes nyári este beszélgetést hallottam a korlát alatt. A kertjük oda ér az enyém végéhez s a nyárfa nekik is ring, nekem is s árnyékot ad mind a kettőnknek.

Megismertem a Klára csendes hangját. Valakihez beszélt, félig panaszosan, félig kérve.

— . . . Gyermekeimért — mondta — két gyermekemért kérem. A nagyobbik Eszti s szereti magát, a kicsi is . . . Én tudom, hogy az mind jó lelkű, a kít a gyermeke szeretnek. Elveszünk, elpusztulunk . . . hát miért?

— De ugyan — felelt Ráki kissé izgatottan — mit tesztek én?

— . . . Esztinek nem vehettem bár egy köntöst, mert nem ad az uram. Most rá sem néz, ölebe se veszi mint máskor. A kicsi sirt az este s megakarta verni. Istenem! Hiszen én tudom, hogy nem vagyok szép s elég jó sem vagyok, de hát már mit tehessek? Ha maga megkönyörülne rajtunk. Mindenki mondja s én is látom, hogy ő minket már megunt. Igen de pedig mi már egyek vagyunk ugy-e? Mert maga nem is akar az ő felesége lenni, ugy-e? Mit is csinálnának a gyermekeim. Azt nem adom — mondta biztos erős hanggal — nem, a gyermekeimet viszem. Éhezni fogunk, de majd én keresek . . . Tán a felesége akar lenni?

Elhallgatott s ismét kezdte, esodálatosan bőbeszédű volt. Szakgatottan, de bizonyos ékesszólással; alázatosan, de bizonyos bátorsággal, kérve, de vádolva beszélt. Mert anya volt. — Gyermekeit oltalmazta.

— Minden jó volna ismét, ha maga akarná. Már én akkor láttam a bajt, mikor a lakodalmunk volt. Az . . . az tudom, hogy szebb, ügyesebb, igen, de nekem gyermekeim vannak. Kicsérélték, a mióta maga itt van. Addig soha sem ivott, hanem dolgozott s megelégedett velünk . . . Könyörüljön meg rajtunk. Mit tegyünk. Istenem . . .

Sirt.

— Vétettem én magának valaha? Hát a gyermekem? Nem is akarunk soha sem, csak mondja meg, mit tegyek az urammal s mit tegyünk magával? Mondja meg, mit akar? Azt, hogy elveszszünk? Jó, mondja meg, hogy menjünk innen, mert maga akarja ötöt. De mondja meg, Eszti már elég nagy s a kicsi is elég nagy. Mind elmegyünk. De mért üzi el? Hát nem akar könyörülni? Ugy szereti-e őt, vagy engem utál? Hát mondja, feleljen.

Nem felelt. Nekem úgy tetszett, hogy nem csak egyedül sir Klára.

— Ugy-e békét hagy neki, ugy-e nem is néz rá? Ugy-e? hogy felejtse magát, nem értem, mert én nem érdemlem meg, hanem a gyermekeimért. Tudtam, hogy maga jó. Mindenki azt mondta, hogy megromlott, de a gyermekeim szerették. Látszott, hogy szíve nem rossz. Aztán maga is szenvedett bizonyosan . . . Az isten megáldja, megáldja csak . . .

S másnap reggel bizony Bagi Rákival kevesebben

laktak a kiesi zöld házban. Mért ment el, hová ment, senki se kérte, senki se tudta. Klára siratta és a gyermekek is, Gyuri gyanakodva nézte meg a könyező asszonyt.

Aztán nem beszéltek Rákiról s az udvar viszont élénk s a kemence füstöl.

Itt baktat reggel a számár-talyiga után Klára a fényes edényvel a piacra. Csendes és szerény. A leánykája nyomában. Az asszony rámosolyog. Majd meglátja reggel. Édes . . .

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Almássy Lola az aradi Nemzeti Színház újonnan szerződött tagja: *Lout* után a *Végrehajtóban* lépett fel. Kifűnően alakította a könnyűvérű kokotteot. A kritikások nagyobb része igen éles kritikával emlékezett meg a kis-asszony játékaról. Mi ebben ellenkező véleményvel vagyunk. Ugyanis: ha a nagyon síkamlós tárgyú angol operettekben joga van a primadonnáknak nyakig vetkőzve egy szál trikóban mutogatni magukat, mint a hogy az a Vesztafüzekben és Kaszanová-ban és számtalan kényes tárgyú operetben van. Akkor aztán mért ne volna szabad a vígjátékok, a bohózatok kokotte szerepeit a kívánczó — mondhatni előírt és szükséges — alkalommal ugy kiaknázni az alakítás előnyeivel, hogy azokon is éppen ugy mulasson a publikum, mint ahogy a szemérmetlen vetkőzési jelenetekben mulatni szokott.

A kritika akkor helyes, ha az nem megy meggondolatlanul és szertelenül a személyi kultuszig az üldözésben.

Hogy Almássy Lola nem csak a kokotte szerepekre termelt, azt fényesen bebizonyította *Delilában*. Mikor a színpadra lépett, tapssal fogadta a közönség. Felvonások után pedig négyszer-ötször hívták a lámpák elé. Az tudnivaló, hogy egyszerre senkise lehet Márkus Emilia, de az igyekezetet, az ambíciót senkitől se kell elvenni. — akkor még inkább nem. — ha az illetőnél ugy a tehetség, mint a megjelenés előnyei is meg vannak.

Haller Irma. Virágvasárnaptól Nagyváradra a Szigligeti-színházhoz szerződött. Az elsőrangú szubretnek ez időszerint fényes sikerei vannak Miskolcon. Az alábbi kritika fényes biznysága annak, hogy milyen rosszul tette Zilahi akkor: mikor Haller Irmát elereszté:

„*A görög rabszolga.* Valóságos theatre paré számba ment e szép zenéjű operette vasárnapi előadása. A páholyokban és támlásszékekben estélyi hölgytoillettek és a frakk meg a smoking domináltak. A szereplők közt első sorban Haller Irmát emeljük ki. Az ő Aspásiája ugy játéka, mint ének dolgában magasan meghaladta a megszo-

koit chablont, megjelenésének tetszetőssége, izléses táncpedig a szemre hatott gyönyörködtetőleg. Az est fénypontját az „Aranyszígeet”-ről szóló, művésziessen és bájjal előadott románe képezte, melyért Haller Irmát viharosan megtapsolták és virágcsokrokkal tüntették ki.”

A NAGY VILÁGBÓL.

△ **Gróf Károlyi Györgyné.** Eltemették az ősz matrónt, kinek nemes szíve annyi szerencsétlen és szegény embernek enyhítette fájdalmát.

Ha Petőfi életben lett volna, bizony ő is ott lett volna a könyező sokaság között és elkísérte volna utolsó útjára azt a nőt, akit ő a nagy időkből a haza oltárára tett, példás és nagylelkű áldozatai miatt megénekelte. A sors ugy akarta, hogy e nemesszívű mágnás asszony tul-élje lánglelkű dalmokát.

Az üldöztetés korszabán a nemes urnő számtalan hazafinak életmentő angyla volt. Az osztrák zsoldosok kegyetlen akciói ellen valóságos reakcióval élt, persze titokban. És mindig tudta, hogy hol van legégetőbb szükség a segítő kezekre.

Az új nemzedék honleányai példát vehetnek e nemes urnő áldozatkészségéről: kinek fő jellemvonása a végtelen hazaszeretet volt, mely akkor nyilatkozott meg legjobban, mikor arra legnagyobb szükség volt és mikor az legveszedelmesebb eszelekedetekhez tartozott a magyargyűlölő osztrák szemében.

*

△ **Milán sirjánál.** Az, aki megtagadta édes-atyját: Sándor király a napokban zarándokol Draga Masinnal együtt a Krusedóli kolostorba, hogy ott édes atya sirjánál lerója a fiui szeretetnek azt az imáját, amelyet már akkor kellett volna elrebegni, mikor Milán meghalt. De azóta megváltoztak a körülmények, az ifju király belátta, hogy mélyen megsértette az atya iránt tartozó gyermeki kegyeletet. És Sándor királynak ez az érzelmbeli változása közelebb viszi őt atyjának igaz barátjához: a mi ősz uralkodónkhoz, kinek szívében szintén az engesztelődés érzése fog megnyilvánulni a jobb utra térő ifju szerb király iránt.

Mi magyarok szimpatikus érzelmmel nézzük a megtérő szerb királyt és igazán óhajtjuk, hogy királyunkhoz való ragaszkodásával elérje azt, aminek utját már az édes atya! Milán kiegyengette.

Kérjük azokat a t. viléki előfizetőket, a kik, az előfizetéssel hátralekban vannak, sziveskedjenek az előfizetési díjat beküldeni, mert ellenesetben postai megbizást leszünk kénytelenek küldeni, a mi több költséggel jár.

Az „AFÖLD” kiadóhivatala.

IRODALOM.

Dobos Károly verseskönyve. E fiatal író tolalából már igen sokszor olvastunk, előkelő fővárosi lapok hasábjain igen szép versikéket. Különbözik is Dobos Károly a „Hét”-ben kezdte meg írói működését. Szerző a márciusban megjelenő kötetére a következő felhívást bocsátotta ki:

„**Tavaszi**” címen kötetbe foglalva szándékozom kiadni azon verseimet, melyek régebben különböző szépirodalmi lapokban megjelentek, részint pedig újabban íródtak. A könyv márciusban jelenik meg s ára két korona lesz.

Hogy a kellő példányszámok iránt tájékozódhassam, kérem a gyűjtőveket legkésőbbben március hó 15-ig hozzam (Arad, Szabadságtér, Pölzl ház II. e. 6) juttatni.

Dobos Károly.”

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Kéziratokat nem adunk vissza. Folyóiratunkat érdeklő szellemi közlemények Arad, Szabadság-tér 16. szám alá czimzendők.

B. ...váry Ara. Mi szívességből nem teljesítünk semmit. Ellenben ha bárki is beküld valami elfogadható jó dolgot, annak közlését mi kötelességünknek tekintjük. Hogy az Ön „Adó” című verse nem üti meg még a legendyhebb bírálat mértékét sem: annak Ön az oka.

Ifj. Blaskó Béla Arad. Előbb tanulja meg a helyes írást. Nagyon sokat olvasson. Tanulja meg a kötött beszéd legelemből szabályait és akkor is még sok, sok verset olvasson előkelő poétáktól, és mindezek után jobban teszi, ha versírásra nem adja a fejét.

Falusi Terka. Bizony régen volt szerencsénk: a mostani dolgával szerencsésebb lesz, mert sorra kerül.

„X.” Budapest. Messzokott elővigyázatból, folytatólagos közleményeket csak akkor közölhetünk, ha: az egész dolgozat rendeltetésünkre áll. Kérjük tehát a folytatást is beküldeni. Ha a pályázat eldől, értesíteni fogjuk: üdvözlét.

N. G. Pécs. Ha van kézirat, kérjük azt beküldeni: üdvözlét. **Nem közölhetők.** A tisztesség törvénye. — Ideáalom. — Irén meséje. — Elmélet Monna Vanná-ról.

DEUTSCH IZIDOR

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

ARAD, TEMPLOM-UTCZA, MINORITA-PALOTA.

Legolcsóbb bevásárlási forrás

óra-, ékszer-, arany- és ezüstneműekben.

Legnagyobb választék!

Ékszertárgyak,

tört arany-, ezüstneműek és zálogczedulák

a legmagasabb árbán megvételnek.

EMKE gyűjtőt kérjen mindenki!

Mi aradiak Budapesten a New-York kávéházban találkozzunk.

Van szerencsém a n. érd. t. helybeli és vidéki közönség becsos tudomására hozni, hogy a Csutak Károly ur első temetés rendező intézetétől, melynek több éven át vezetője voltam, barátságos uton megváltam és

Simalya Károly

„Arad és vidéke polgári temetkező vállalata” egyéni cégem alatt

Aradon, Andrásy-tér 20. szám,

a Fischer Eliz-féle palotában a modern, de különösen a komoly követelményeknek megfelelő, dusan felszerelt

temetkezési vállalatot

létesítettem és azt a mai napon megnyitottam.

„Legendő üzleti tőkém biztosítékot nyujt, hogy e téren minden versenyt kiálljak, tevékenységemet illetőleg pedig szolgáljon igazolásul, hogy nem csupán Aradon, hanem az ország több részében végzett szakavatott szolgálataim elismeréssel jutalmaztatott.

Mint e város szülöttje a legmélyebb alázattal fordulok a nagyérdemű közönséghez, hogy beállt gyász esetek alkalmával szolgálataimat igénybe venni kegyeskedjenek. Igérem, hogy a halottak iránti köteles kegyeletnek, ahhoz értő módon mindenekben személyesen fogok eleget tenni, valamint feltűnő olcsó áráimmal remélem az általános bizalmat mielőbb kiérdemelhetni.

Aradon, 1903. évi január hó 18-án.

Mély és alázatos tisztelettel

Simalya Károly,

az Arad és vidéke polgári temetkező vállalat tulajdonosa.

A régi temetőből az exhumálások március 31-ig eszközölhetők Minden szombaton csoportos átszállításokat rendezek igen méltányos árak mellett.

Telefon szám 515.

Bleier Mór hirdelapelőfizetési és hirdetési irodája Andrassy-tér 8.

Pilseni sör

a városi

söresarnokban

(Szinház épület)

Telefon szám 493.

Czirkál Géza

asztalos

Atzél Péter-utca 3. szám.

a szinházszal szemben.

BLEIER MÓR hirdelapelőfizetési és hirdetési irodájában Arad, Andrassy-tér 8. szám. Február hó 15-ikétől

kölcsön előfizetésben

egy óra 2 kor. 40 fill. egy helybéli vagy fővárosi politikai napilap megjelenés után azonnal és az összes bel- és külföldi szépír-dalmi és élelzapok folytatólagoosan szá litvá.

Legszébb báli belépők 3-95, 4-25, 5-90, 7-50 árban.

Fehér ajour batiztok 19, 21, 27 és 35 krajczár.

Telefon szám 10.

Hoffmann Sándor

„a fecskéhez“

Aradon, Szinház-épület.

Telefon szám 10.

Legujabb legyezök 23, 50, 70, 95 kr. óriási választékban.

Csipkék, betétek és mindenféle ruhádzek legnagyobb választékban.

A NÁDOR-féle

padlófénymáz

a legjobb.

ELITE

kávéház és mulató

naponta kitünő cigányzene,

reggelig nyitva.

Egyenes szabásu

F Ü Z Ó

egyedül

Pilecz Irmánál

készül

Arad, Deák Ferencz-utca 30.